

LECTIO DIVINA

It Tletin Hadd

Matul is-Sena (Sena A)

Mt 22, 34-40

“... huma l-qofol tal-Liġi kollha u tal-Profeti”

“u wieħed minnhom, għaref fil-Liġi, għamillu din il-mistoqsija biex igarrbu: ‘Mgħallem, liema hu l-kmandament il-kbir, fil-Liġi?’” (v. 35-36)

Il-mistoqsija li saret lil Ġesu’ kienet bosta drabi diskussa fost l-Iskribi u l-Għorrief tal-Liġi, u anke fost il-Fariżej. Kienet tirrigwardja jekk kelliex issir ġerarkija u jitnaqqas in-numru tal-liġijiet. Barra l-Għaxar Kmandamenti, kien hemm 613-il preskrizzjoni tal-liġi: 365 projbizzjonijiet u 248 ordnijiet. Ma kenitx għalhekk domanda personali.

“Qallu Ġesu’; ‘Hobb lill-Mulej, Alla tiegħek b’qalbek kollha, b’ruħek kollha, u b’moħħok kollu.’ Dan hu l-kmandament il-kbir u l-ewwel wieħed” (v. 37-38)

Hija twegiba personali: “Int”. Ġesu’ qed jirrepeti dak li kull iżraelita kien jaf u li kien jiktbu b’qalbu... u mal-bibien (ara Dt 6, 4-9). Kienet l-ewwel silta mill-Iskrittura (ix-Shemà) li kull tifel kellu jitgħallem bl-amment u li kull Lhudi kien jirrepeti għal iżjed minn darba kuljum.

‘kollha... kollu’: Alla jrid li l-bniedem iħobbu bil-kapaċitajiet kollha tiegħu, b’mod sħiħ u assolut. . Il-Kmandament il-Kbir jipproponi imħabba integra u totali lejn Alla bħala l-uniku Mulej. L-uniku qies għall-imħabba huwa li tħobb bla ebda limitu. L-Imħabba mhix *optional* imma neċessarja

‘b’qalbek kollha’: Il-qalb hi l-intimu tal-bniedem. Huwa mill-qalb li joħorġu l-ħsebijiet il-ħżiena (ara Mt 7)Wieħed ma jstax iħobb lil Alla b’qalbu kollha, jekk qalbu hi mimlija

b'interessi oħra: *"Hadd ma jista' jaqdi żewġ sidien; għax jew ikun jobgħod lil wieħed u ħobb lill-ieħor, jew jintrabat ma' wieħed u jistmell lill-ieħor"* (6,24).

'b'ruħek kollha': Ir-ruħ hija l-principju tal-ħajja. L-għani iblaħ qal lilu nnifsu: *"Ruħi, għandek ħażna kbira ta' ġid għal bosta snin; mela strieħ, kul, ixrob u xxala!"* (Lq 12, 19-20).

'b'moħħok kollu': *"Fih (fil-Mulej) aħseb f'kull ma tagħmel"* (Prov 3,6). Min iħobb jiftakar ta' spiss fil-persuna li jħobb, f'dik il-memorja li ma titħassarx. Ukoll min iħobb jibda jifhem iżjed lill-persuna.

'u l-ewwel wieħed': Filwaqt li l-għaref tal-Liġi staqsa għall-ikbar kmandament, Ġesu' iżid ukoll 'l-ewwel wieħed'. Huwa kmandament li jiġi qabel l-oħrajn kollha għax huwa risposta prijoritarja għall-imħabba t'Alla li *"hu ħabbna l-ewwel"* (1 Ġw 4, 19), u warajh jiġi t-tieni u l-oħrajn kollha.

"U t-tieni jixbħu: 'ħobb lil għajrek bħalek innifsek'." (v. 39)

Did-darba qed jikkwota l-ktieb tal-Levitiku: *"La titħallasx b'idejk, u la żzommx f'qalbek għal ulied niesek, imma ħobb lil għajrek bħalek innifsek: Jiena l-Mulej"* (19,18). Hija n-naħa l-oħra tal-imħabba lejn Alla: *"Min ma jħobbx lil ħuh li jara, kif jista' jħobb lil Alla li hu qatt ma rah?"* (1 Ġw 4,20). Il-Farizej jobdu l-liġi f'kull dettall, imbagħad ma jiġihomx skrupli li jitraskuraw dak li huwa fundamentali: il-ġustizzja, il-ħniena u l-fedelta' (ara Mt 23,23; 15,6).

'jixbah': ifisser li jeżisti xebħ totali, kif Ġesu', l-Iben t'Alla fl-Inkarnazzjoni sar jixbaħ lill-bniedem u li minn issa 'l quddiem wieħed ma jistax jissepara l-bniedem minn Alla: *"Mela dak li għaqqad Alla ma għandux jifirdu l-bniedem"* (Mt 19,6); *"Tassew, ngħidilkom, kull ma għamiltu ma' wieħed mill-iżgħar fost dawn ħuti, għamiltuh miegħi"* (Mt 25,40). Mill-mument tal-Inkarnazzjoni, id-dmirijiet tagħna lejn Alla ma jstgħux ikunu separati mid-dmirijiet tagħna lejn l-oħrajn. Fiż-żewġ kmandamenti naraw komplimentarjeta'.

'bħalek innifsek': L-imħabba lejn għajri ssir l-imħabba lejja nnifsi. Kull meta nħobb, jiena noħroġ minni nnifsi u *"min jitlef ħajtu għall-imħabba tiegħi, isibha"* (Mt 16,25). L-imħabba nirċeviha kull meta nagħtiha: *"Tiġġudikawx, u ma tkunx iġġudikati; tikkundannawx, u ma tkunux ikkundannati; aħfru u tkunu maħfura; agħtu, u jingħatalkom... għax bl-istess kejl li tkejlu intom jitkejjel lilkom."* (Mt 6,37-38). Għalhekk in-nuqqas tal-imħabba hemm marbut miegħu l-mewt: *"La taħqurx l-armla jew l-iltim... jien żgur nismagħha l-għajta tagħhom; u l-qilla tiegħi tixgħel, neqridkom bix-xabla"* (Eż 22,21-23).

“Dawn iż-żewġ kmandamenti huma l-qofol tal-Liġi kollha u tal-Profeti” (v. 40)

Iż-żewġ kmandamenti huwa l-bażi tal-kmandamenti l-oħra. Fihom tinsab ir-rieda t’Alla, sħiħa u ċara. San Pawl jgħid: *“L-imħabba hi l-milja tal-Liġi”* (Rum 13,10) u tigbor l-istess Liġi: *“Il-Liġi kollha tingabar f’Liġi waħda: ‘ħobb lil għajrek bħalek innifsek’”* (Gal 5,14). L-imħabba hija għalhekk it-triq li tgħaddi t-triqat l-oħra kollha (ara 1 Kor 12,31).

Għar-Riflessjoni

1. In-nisrani huwa dak li qabel xejn jemmen mhux fil-kmandamenti, fil-veritajiet, fid-duttrina, imma fl-Imħabba (ara 1 Ġw 4,16). L-ewwel Shemà (smiġħ) huwa s-smiġħ tal-Imħabba t’Alla fina.
2. Ma’ Kristu r-Regola tad-Deheb: *“Dak kollu li li tridu li l-bnedmin jagħmlu lilkom, agħmluh ukoll intom lilhom”* (7,2), ħadet rifsira ġdida: Agħmel lil għajrek dak kollu li Kristu jagħmel lilek. X’qed jagħmel Kristu miegħi?
3. Kif qed inħobb lili nnifsi bħala xbieha t’Alla?
4. Huwa faċli li l-imħabba flok li tkun pura, radikali, tkun imniġġsa mill-elementi ta’ egoiżmu, u spiss ‘maqsuma’, bejn ġisem u ruħ, bejn rieda, sentimenti u ħsibijiet u bejn il-ħafna ħidmiet. Fl-eżami tal-kuxjenza nitlob lill-Mulej juri ġewwa fija l-partijiet mudlama ta’ din l-imħabba.